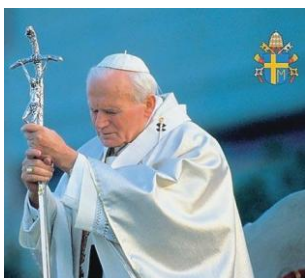

Papież Jan Paweł II

Karol Józef Wojtyła - ur. 18 maja 1920 w Wadowicach, zm. 2 kwietnia [2005](#) w Watykanie błogosławiony Kościoła katolickiego, polski biskup rzymskokatolicki,

arcybiskup krakowski, kardynał, 264. papież i 6. suwerenny władca Państwa Watykańskiego (16 października 1978 – 2 kwietnia 2005), kawaler Orderu Orła Białego. Poeta i poliglota, a także aktor, [dramaturg](#) i pedagog. Filozof historii, fenomenolog, mistyk i przedstawiciel personalizmu chrześcijańskiego.

Życie przed wyborem na papieża

- Dzieciństwo i młodość

Karol Wojtyła urodził się w Wadowicach 18 maja 1920 jako drugi syn Karola Wojtyły i Emilii z Kaczorowskich. Ród Wojtyłów wywodzi się z Czańca k. Kęt i [Lipnika](#) (obecnie dzielnica Bielska-Białej). Ród Kaczorowskich pochodzi z [Michalowa](#) k. Szczepieszyna. Karol Wojtyła został ochrzczony w kościele parafialnym dnia 20 czerwca 1920 roku przez księdza Franciszka Żaka, kapelana wojskowego. Rodzicami chrzestnymi Karola Wojtyły byli Józef Kuczmierczyk, szwagier Emilii Wojtyły, i jej siostra, Maria Wiadrowska. Zachowały się relacje, że rodzice nadali przyszłemu papieżowi imię Karol na cześć ostatniego cesarza Austrii Karola Habsburga. Drugie imię Józef, miał zawdzięczać Karol cesarzowi Franciszkowi Józefowi. Papież spotkał się kiedyś z cesarzową Zytą, żoną ostatniego cesarza Austrii Karola I Habsburga, witając ją słowami „Miło mi powitać cesarzową mojego

ojca". W rodzinie Wojtyłów silna była więź sympatii z Austrią. Ostatnim błogosławionym, którego Jan Paweł II wyniósł na ołtarze, był właśnie ostatni cesarz Austrii bł. Karol I Habsburg. Rodzina Wojtyłów żyła skromnie. Jedynym źródłem utrzymania była pensja ojca – wojskowego urzędnika w Powiatowej Komendzie Uzupełnień w stopniu porucznika. Matka pracowała dorywczo jako szwaczka. Edmund, brat Karola, po ukończeniu wadowickiego gimnazjum studiował medycynę w Krakowie i został [lekarzem](#). Wojtyłowie mieli jeszcze jedno dziecko – Olgę, która zmarła zaraz po urodzeniu w 1914 w Krakowie. Papież wspominał ją w opublikowanym po śmierci testamentie – na równi z rodzicami i bratem. Fakt urodzin i śmierci starszej siostry Papieża ujawnił francuski dziennikarz i filozof [André Frossard](#), autor wydanej w 1982 roku książki *Nie lękajcie się! Rozmowy z Janem Pawłem II*. W dzieciństwie Karola nazywano najczęściej zdrobnieniem imienia –

Lolek. Uważano go za chłopca utalentowanego i wysportowanego. Regularnie grał w piłkę nożną oraz jeździł na nartach. Bardzo ważnym elementem życia Karola były wycieczki krajoznawcze, a także spacer po okolicy Wadowic. W większości wycieczek towarzyszył mu ojciec. Jego matka zmarła 13 kwietnia 1929 roku, w wieku 45 lat. Trzy lata później, w 1932, w wieku 26 lat zmarł na szkarlatynę jego brat Edmund. Chorobą zaraził się od swojej pacjentki w szpitalu w Bielsku. Od września 1930 roku, po zdaniu egzaminów wstępnych, Karol Wojtyła rozpoczął naukę w 8-letnim Państwowym Gimnazjum Męskim im. Marcina Wadowity w Wadowicach. Już w tym wieku, według jego katechetów, wyróżniała go także ogromna wiara. W pierwszej klasie ks. Kazimierz Figlewicz zachęcił go do przystąpienia do kółka ministranckiego, którego stał się prezesem. Katecheta ten miał znaczny wpływ na rozwój duchowy młodego Karola Wojtyły. Jednym z nauczycieli Karola Wojtyły i jego wychowawcą był Mirosław Moroz (1893–1940), w 1940 roku zamordowany w Katyniu. Podczas nauki w gimnazjum Karol zainteresował się [teatrem](#) – występował w przedstawieniach Kółka Teatralnego stworzonego przez polonistów z wadowickich gimnazjów: żeńskiego im. Michaliny Mościckiej i męskiego im. Marcina Wadowity.

- Studia i dojrzewanie duchowe

14 maja 1938 Karol Wojtyła zakończył naukę w gimnazjum otrzymując świadectwo maturalne z oceną celującą, która umożliwiała podjęcie studiów na większości uczelni bez egzaminów wstępnych. Karol Wojtyła wybrał studia polonistyczne na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu

Jagiellońskiego. Studia rozpoczął w październiku 1938 roku. W pierwszym roku studiów Wojtyła przeprowadził się wraz z ojcem do rodzinnego domu matki przy ul. Tynieckiej 10 w Krakowie. Pozostał wierny swej pasji – piłce nożnej, uczęszczał na mecze Cracovii. Czas od października 1938 do lutego 1941 roku to okres wytężonej nauki Karola na studiach, spotkań grupy literackiej, a także tworzenia własnej poezji. W lutym 1940 poznał osobę ważną dla swego rozwoju duchowego. Był to Jan Tyranowski, krakowski krawiec, poza swą pracą zawodową zafascynowany duchowością chrześcijańską, w tym mistyką. Tyranowski prowadził dla młodzieży męskiej koło wiedzy religijnej. Uczestniczący w nim Wojtyła poznał wówczas i po raz pierwszy czytał pisma św. Jana od Krzyża. Dnia 18 lutego 1941 roku po długiej chorobie zmarł ojciec Karola Wojtyły. W 1942 i 1943, jako reprezentant krakowskiej społeczności akademickiej, udawał się do Częstochowy, by odnowić śluby

jasnogórskie. Wojna odebrała K. Wojtyłę możliwość kontynuowania studiów, zaczął więc pracować jako pracownik fizyczny w zakładach chemicznych Solvay. Początkowo od jesieni 1940 przez rok w kamieniołomie w Zakrzówku, a potem w oczyszczalni wody w Borku Fałęckim. W tym okresie Wojtyła związał się też z polityczno-wojskową katolicką organizacją podziemną Unia, która starała się między innymi ochraniać zagrożonych Żydów. Jesienią roku 1941 Karol Wojtyła wraz z przyjaciółmi założył Teatr Rapsodyczny, który swoje pierwsze przedstawienie wystawił 1 listopada 1941. Rozstanie Wojtyły z teatrem nastąpiło nagle w roku 1942, gdy postanowił studiować teologię i wstąpił do tajnego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Krakowie, gdzie 1 listopada 1946 otrzymał święcenia kapłańskie. W tym samym czasie rozpoczął w konspiracji studia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. W okresie od kwietnia 1945 do sierpnia 1946 roku Karol Wojtyła pracował na uczelni jako asystent i prowadził seminaria z historii

dogmatu. Był to też okres rozwoju literackiego Karola Wojtyły. Pierwszy zbiór wierszy *Renesansowy psalterz*, powstały 1939 roku (wydany w 1999), ma jeszcze charakter poetyckich pierwocin; jest też wyrazem hołdu dla wielkiej tradycji, w tym dla Jana Kochanowskiego. Wczesną dojrzałość młodego poety ujawniają utwory powstałe podczas wojny, w tym poemat *Pieśń o Bogu ukrytym*, o charakterze wizyjnym i mistycznym, nawiązujący twórczo do św. Jana od Krzyża. Jako poeta Wojtyła łączył precyzję stylu oraz intelektualizm z wizyjnym charakterem ekspresji lirycznej. Tworzył poezję metafizyczną.

- Kapłaństwo, praca naukowa i twórcza

13 października 1946 roku alumn Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Krakowie Karol Wojtyła został subdiakonem, a tydzień później diakonem. 1 listopada 1946 roku kardynał Adam Stefan Sapieha wyświęcił Karola Wojtyłę na księdza. 2 listopada jako neoprezbiter odprawił mszę św. prymicyjną w krypcie św. Leonarda w katedrze na Wawelu. 15 listopada Karol Wojtyła wraz z klerykiem Stanisławem Starowieyskim poprzez [Paryż](#) wyjechał do Rzymu, aby kontynuować studia na

Papieskim Międzynarodowym Athenaeum *Angelicum* (obecnie Papieski Uniwersytet Świętego Tomasza z Akwinu w Rzymie. Przez okres studiów zamieszkiwał w Kolegium Belgijskim, gdzie poznał wielu duchownych z [krajów frankofońskich](#) oraz z USA. W 1948 roku ukończył studia z dyplomem *summa cum laude*. Pod kierunkiem wybitnego teologa, dominikanina [Reginalda Garrigou-Lagrange'a](#) napisał po łacinie rozprawę doktorską *Zagadnienie wiary u świętego Jana od Krzyża Doctrina de fide*. Dla potrzeb doktoratu nauczył się języka hiszpańskiego, by czytać teksty renesansowego mistyka w oryginale. Z powodu braku funduszy na wydanie rozprawy drukiem nie uzyskał stopnia doktorskiego. Tytuł ten został mu przyznany na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w grudniu 1948 r. na podstawie tej samej dysertacji. W lipcu 1948, na okres Karol Wojtyła został skierowany do pracy w parafii Niegowić, gdzie spełniał zadania wikarego i katechety. Wolny czas starał się spędzać z młodzieżą na łonie natury. W sierpniu 1949 roku Karol Wojtyła został przeniesiony do parafii św. Floriana w Krakowie¹. Tam założył mieszany chór gregoriański. Nadal wyprawiał się na wycieczki z młodzieżą. Podczas wielu wycieczek ksiądz Wojtyła starał się zmylić ówczesną milicję, dlatego zdejmował sutannę i powiedział, że mogą go nazywać „wujkiem”. W 1951 po śmierci kardynała Sapiehy, Karol Wojtyła został skierowany na urlop w celu ukończenia pracy habilitacyjnej. Dużo uwagi poświęcał także pracy publicystycznej, pisał eseje filozoficzne (np. *Personalizm tomistyczny* – o Tomaszu z Akwinu, *O humanizmie św. Jana od Krzyża*) i szkice. Często publikował w krakowskich [periodykach](#) katolickich: miesięczniku „Znak” i

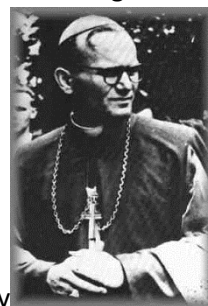

„Tygodniku Powszechnym”. W związku z habilitacją podjął systematyczne studia nad myślą etyczną fenomenologa Maxa Schelera, którego pisma czytał w oryginale niemieckim. Pisał wiele m.in. na temat chrześcijańskiej etyki seksualizmu. Dnia 12 grudnia 1953 jego praca *Ocena możliwości oparcia etyki chrześcijańskiej na założeniach systemu Maksa Schelera* [taka spolszczona wersja imienia w tytule] została przyjęta jednogłośnie przez Radę Wydziału Teologicznego UJ, jednak Wojtyła nie uzyskał habilitacji z powodu odmowy Ministerstwa Oświaty. Karol Wojtyła powrócił do przerwanych obowiązków. Wykładał m.in. w seminariach diecezji: krakowskiej, katowickiej i częstochowskiej (mieściły się one wszystkie w Krakowie) oraz na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jego wykłady obejmowały głównie teologię moralną i etykę [małżeńską](#), ale ogarniały też szeroko pojętą historię filozofii. Były precyzyjne i trudne, Wojtyła ujmował jednak studentów jako profesor wprawdzie wymagający, lecz życzliwy, otwarty na rozmowę i sprawiedliwy.

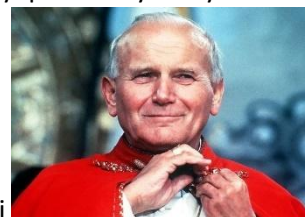
Biskup, kardynał, papież

4 lipca 1958 r. Karol Wojtyła został mianowany biskupem tytularnym Ombrii, a także biskupem pomocniczym Krakowa. Konsekracji biskupiej ks. Karola Wojtyły dokonał 28 września 1958 w katedrze na Wawelu metropolita krakowski i lwowski, arcybiskup Eugeniusz Baziak. Współkonsekratorami byli biskupi Franciszek Jop i Bolesław Kominek. W 1962 roku został krajowym duszpasterzem środowisk twórczych i inteligencji. Na okres biskupstwa Karola Wojtyły przypadły także obrady Soboru Watykańskiego II, w których aktywnie uczestniczył. Już w tym okresie bardzo dużo czasu poświęcał na podróże zagraniczne w celach ewangelizacyjnych i religijnych. Jako biskup przyjął, zgodnie z obyczajem, hasło przewodnie swej posługi, które brzmiało: *Totus Tuus*. Kierował je do Matki Chrystusa. Inspiracją stał się barokowy pisarz ascetyczny, francuski św. Ludwik Maria Grignion de Montfort i jego książka *Traktat o prawdziwym nabożeństwie do Najświętszej Maryi Panny*, z której Wojtyła przejął koncepcję „niewolnictwa duchowego”, rozumianą jako dobrowolne i ufnie oddanie się w opiekę Matce Boskiej. 13 stycznia 1964, półtora roku po śmierci swego

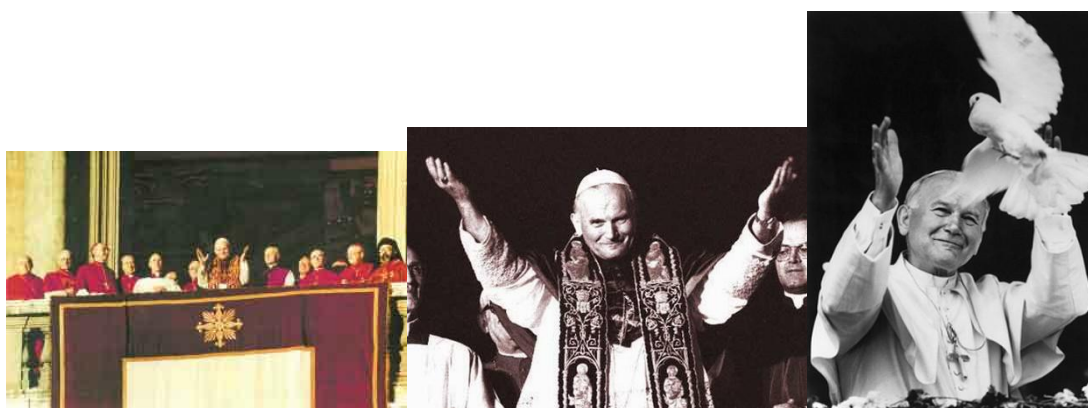

poprzednika, arcybiskupa Eugeniusza Baziaka, Karol Wojtyła został mianowany arcybiskupem metropolitą krakowskim. Podczas konsystorza z 26 czerwca 1967 został nominowany kardynałem. 29 czerwca 1967 roku otrzymał w Kaplicy Sykstyńskiej od papieża Pawła VI czerwony biret, a jego kościołem tytularnym stał się kościół św. Cezarego Męczennika na Palatynie. Jako biskup diecezji krakowskiej wizytował parafie, odwiedzał klasztory (w tym zgromadzenie albertynów, założone przez św. Adama Chmielowskiego, Brata Alberta). W 1965 otworzył proces beatyfikacyjny siostry Faustyny Kowalskiej, z której *Dziennikiem* oraz orędziem Miłosierdzia Bożego zapoznał się wcześniej. Spotykał się z inteligencją krakowską, zwłaszcza ze środowiskiem naukowym i artystycznym. Ponadto jeździł na Podhale i w Tatry. Ogłosił drukiem (pod pseudonimem Andrzej Jawień) dramaty: *Przed sklepem jubilera* i jak misterium ujęte *Promieniowanie ojcostwa*, także poematy. W 1969 wydał filozoficzną monografię z zakresu antropologii *Osoba i czyn*, a w 1972 – książkę o II Soborze Watykańskim. Pomimo obowiązków duszpasterskich systematycznie prowadził wykłady na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, kształtując tam swą szkołę badawczą z zakresu etyki. Według świadectwa Tadeusza Nowaka, kardynał Wojtyła w 1970 roku był przeciwny rozsyłaniu i

czytaniu w diecezji krakowskiej listu pasterskiego, który Episkopat Polski przygotowywał na 50. rocznicę wojny polsko-bolszewickiej. Zyskał dojrzałość jako myśliciel, sięgając do rozległej tradycji filozoficznej (grecka etyka klasyczna, św. Tomasz z Akwinu, fenomenologia), lecz

też do Biblii i do mistyki (zawsze mu bliski święty Jan od Krzyża) i budując harmonijnie koncepcję zarówno z filozofii jak i teologii: człowieka jako integralnej osoby. Człowiek jest zadomowiony pośród świata jako byt cielesno-duchowy, otwarty na transcendencję, a godność i wolność dał mu Bóg. Tym sposobem Wojtyła stał się wybitnym przedstawicielem personalizmu. W filozofii reprezentował neotomizm fenomenologizujący. Swoje poglądy stosował też i przedstawiał w pracy duszpasterskiej. Stał się znanym poza Polską autorytetem. Był obok prymasa Polski kardynała Stefana Wyszyńskiego, najważniejszą postacią Episkopatu Polski. Z „prymasem Tysiąclecia” (bo tak nazywał kard. Wyszyńskiego) ściśle współpracował, okazując szacunek dla jego doświadczenia i mądrości. Jako kardynał odbywał podróże zagraniczne, zapraszany też przez środowiska uniwersyteckie. Wiosną 1976 papież Papież Paweł VI zaprosił go do Watykanu, by głosił tam rekolekcje wielkopostne (wydane później w publikacji książkowej). Na zwołanym po śmierci Jana Pawła I drugim konklawe w roku 1978 Wojtyła został wybrany na papieża i przybrał imię Jana Pawła II. Wynik wyboru ogłoszono 16 października o godzinie 16:16. Formalna inauguracja pontyfikatu miała miejsce w trakcie mszy św. na placu Św. Piotra 22 października 1978.

Wykładowcy pontyfikatu

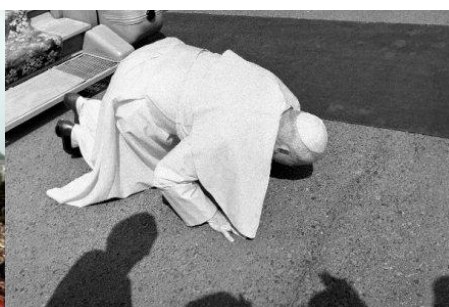
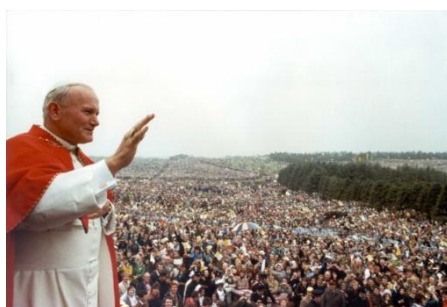
Od 14 marca 2004 roku [pontyfikat](#) Jana Pawła II jest uznawany za najdłuższy, po pontyfikacie Świętego Piotra i bł. Piusa IX. Był papieżem przez 26 i pół roku (9666 dni). Długość jego pontyfikatu podkreśla także kontrast z papieństwem jego poprzednika Jana Pawła I, który papieżem był jedynie 33 dni. Jan Paweł II beatyfikował i kanonizował o wiele więcej osób niż jakikolwiek

poprzedni papież. Ogłosił błogosławionymi w sumie 1338 osób, kanonizował 482 świętych podczas 51 uroczystości. Trudno powiedzieć, czy kanonizował więcej świętych niż wszyscy poprzedni papieże razem wzięci, ponieważ wiele zapisów wczesnych kanonizacji jest niekompletnych, zaginionych lub niedokładnych. Podczas swego pontyfikatu Jan Paweł II powołał więcej kardynałów niż którykolwiek z jego poprzedników. Na dziewięciu konsystorzach papież kreował kardynałami 231 duchownych katolickich (*zobacz też*: Kardynałowie z nominacji Jana Pawła II). W 1989 roku Jan Paweł II otrzymał, wyjątkowo jako jedyny laureat, nagrodę Wiktora przyznaną przez Akademię Telewizyjną (Wiktory 1989). Podczas jego pontyfikatu ponad 300 milionów ludzi przeszło na katolicyzm. Osobistym sekretarzem Jana Pawła II przez cały pontyfikat był [Stanisław Dziwisz](#), obecnie kardynał.

Papież-Polak

Jan Paweł II był pierwszym papieżem z Polski, jak również pierwszym po 455 latach (od czasu pontyfikatu Hadriana VI) biskupem Rzymu, niebędącym Włochem. Wielokrotnie sam przywoływał spełnione proroctwo Juliusza Słowackiego z wiersza *Słowiański papież*”. Wybór na głowę Kościoła osoby z kraju komunistycznego wpłynął znacząco na wydarzenia w Europie Wschodniej i Azji w latach 80. XX wieku.

Zamach na Jana Pawła II

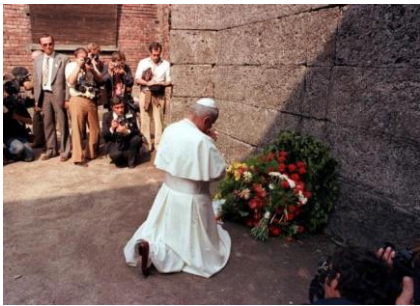
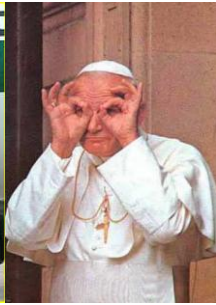
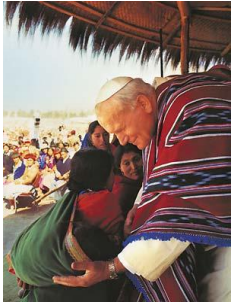
W dniu 13 maja 1981, podczas audiencji generalnej na placu Św. Piotra w Rzymie o godzinie 17.19, Jan Paweł II został postrzelony przez tureckiego zamachowca Mehmeta Ali Ağcę w brzuch oraz rękę. Jak ustalili śledczy, chwilę wcześniej Ali Ağca mierzył w jego głowę. Jan Paweł II schylił się wtedy do małej dziewczynki (Sara Bartoli) i wziął ją na ręce. Zamachowiec opóźnił oddanie strzału prawdopodobnie dlatego, że dziewczynka którą papież trzymał na rękach lekko przysłoniła go co uniemożliwiło zamachowcowi dokładne wycelowanie. Ranny papież osunął się w ramiona stojącego za nim sekretarza Dziwisza. Ochrona przewiozła Jana Pawła II do kliniki Gemelli, gdzie poddano papieża sześciogodzinnej operacji. Do pełni zdrowia jednak nigdy nie wrócił. Papież wierzył, że swoje ocalenie nie zawdzięczał tylko szczęściu. Wyraził to słowami: *Jedna ręka strzelała, a inna kierowała kulę*. Wierni dostrzegli pewien związek. Zamach miał miejsce 13 maja, podobnie jak

pierwsze objawienie Matki Boskiej w Fátimie w roku 1917. Jan Paweł II spędził na rehabilitacji w szpitalu 22 dni. Potem wielokrotnie cierpiał z powodu różnorodnych dolegliwości będących następstwem postrzału. Papież nigdy nie ukrywał swoich niedomagań przed wiernymi, ukazując wszystkim oblicze zwykłego człowieka poddanego cierpieniu.

Podróże

Charakterystycznym elementem pontyfikatu Jana Pawła II były podróże zagraniczne. Odbił ich 104, odwiedzając wszystkie zamieszkane kontynenty. W wielu miejscach, które odwiedził, nigdy przedtem nie postawił stopy żaden papież. Był m.in. pierwszym papieżem, który odwiedził Wielką Brytanię (od roku 1534 Kościół Anglii nie uznaje władzy zwierzchniej Stolicy Apostolskiej). Mimo wielu zabiegów nie udało mu się jednak odbyć pielgrzymki do Rosji, prawdopodobnie ze względu na niechęć ze strony patriarchatu moskiewskiego, który zarzuca Watykanowi prozelityzm. Jan Paweł II jako papież najwięcej razy odwiedził m.in. Polskę (9 razy), USA (7 razy), Francję (7 razy).

Papież a wyznawcy judaizmu

*Jan Paweł II wygłosił wiele przemówień i napisał dużą liczbę listów na temat stosunku chrześcijan do społeczności żydowskiej. Skupił się nie tylko na tragedii holocaustu, ale również na aspektach teologicznych w relacjach między chrześcijaństwem a Narodem Wybranym, rozwijając i wprowadzając w praktykę myśl zaistniałą w dokumencie soborowym *Nostra aetate*. Zdaniem watykanistów, należy widzieć w tej papieskiej wrażliwości echa jego przeżyć sprzed II wojny światowej i zwłaszcza z czasów wojennych. Potępił antysemityzm, który nazwał nie do pogodzenia z*

chrześcijaństwem. W okresie Wielkiego Jubileuszu roku 2000 dokonał historycznego wyznania win Kościoła – w tym win względem Żydów. Ważnymi etapami pojednawczymi były: wizyta w Wielkiej Synagodze w Rzymie 13 kwietnia 1986, która była pierwszą papieską wizytą w synagodze praktycznie od początku chrześcijaństwa oraz pielgrzymka do Ziemi Świętej (20–26 marca 2000), w czasie której modlił się przed Ścianą Płaczu.

Ekumenizm i stosunki międzyreligijne

Wiele czasu poświęcił budowie jedności pomiędzy Kościołami chrześcijańskimi. Sam podkreślał także ważność ekumenizmu w swoim pontyfikacie, m.in. w encyklice *Redemptor hominis*: *nigdy nie przestanę tego podkreślać i będę popierał każdy wysiłek podejmowany w tym kierunku na wszystkich płaszczyznach, w których spotkamy naszych braci chrześcijan*. Jan Paweł II wielką wagę przywiązywał do stosunków z ludźmi innej wiary, nie tylko w ramach chrześcijaństwa, ale także członków innych religii i ateistów. W 1999 papież ucałował Koran przywieziony w prezencie przez muzułmańskich duchownych. Osobiście uczestniczył we wspólnym trwaniu w modlitwie w Asyżu przedstawicieli kilkudziesięciu religii światowych.

Zwyczaje Jana Pawła II

Za pontyfikatu Jana Pawła II, dzięki samemu papieżowi, nastąpiły ogromne zmiany w Watykanie, a także w postrzeganiu osoby papieża przez społeczność zarówno katolicką jak i pozostałych chrześcijan oraz wyznawców innych religii. Zaraz po swoim wyborze na Stolicę Apostolską, przy składaniu homagium nowo wybranemu papieżowi, Jan Paweł II nie pozwolił prymasowi Wyszyńskiemu uklęknąć przed sobą. Pierwsze przemówienie wygłosił po włosku, a więc w języku narodu, do którego przemawiał. Do tej pory przyjęte było, że papież zawsze swoje pierwsze przemówienie wygłasza po łacinie. Do kolejnych nowości w tym pontyfikacie należą:

- liczne pielgrzymki (zagraniczne oraz parafii we Włoszech),
 - zwyczaj całowania ziemi kraju, do którego przybywał z pielgrzymką,
 - msze święte dla wielkich tłumów, organizowane na stadionach, lotniskach, placach itp.,
 - wygłaszanie całych homilii lub choćby krótkich sentencji w języku kraju, do którego przybywał z pielgrzymką (porozumiewał się swobodnie w językach: polskim, włoskim, francuskim, niemieckim, angielskim, hiszpańskim, portugalskim, łacinie i klasycznej grece),
 - udział zespołów folklorystycznych w czasie mszy,

- spotkania z duchownymi innych wyznań oraz odwiedziny świętyń różnych religii (chrześcijańskich oraz niechrześcijańskich),
- udział w przedsięwzięciach artystycznych: koncertach, występach zespołów, projekcjach filmowych,
- prywatne spotkania z wiernymi,
- bezpośrednie spotkania z ludźmi w trakcie pielgrzymek,
- żarty i bezpośredniość w kontaktach z ludźmi.

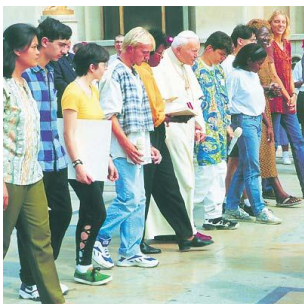

Wprawdzie już począwszy od Jana XXIII papiestwo zaczęło rezygnować z niektórych elementów ceremoniału, jednakże Jan Paweł II zniwelował większość barier, przyjmując postawę papieża bliskiego wszystkim ludziom, papieża-apostoła. Nie zmieniło się to nawet po zamachu.

Papież młodych

Jan Paweł II chętnie spotykał się z młodymi ludźmi i poświęcał im dużo uwagi. Na spotkanie w Rzymie 31 marca 1985 roku, który ONZ ogłosiło Międzynarodowym Rokiem Młodzieży, napisał list apostolski na temat roli młodości jako okresu szczególnego kształtowania drogi życia, a 20 grudnia zapoczątkował tradycję Światowych Dni Młodzieży. Odtąd co roku przygotowywał orędzie skierowane do młodych, które stawało się tematem tego międzynarodowego spotkania, organizowanego w różnych miejscach świata (odbyło się ono również w Polsce – Częstochowa, 1991). Zaraz po ogłoszeniu daty beatyfikacji przewodniczący Papieskiej Rady ds. Świeckich, kard. Stanisław Ryłko poinformował, iż Jan Paweł II zostanie patronem Światowych Dni Młodzieży.

Trudno jest podsumować przeszło dwudziestoletni pontyfikat Jana Pawła II i wskazać w nim najważniejsze wydarzenia. To przede wszystkim wielki człowiek obdarzony dużym poczuciem humoru, kapłan, wielbiciel Tatr, pielgrzym, myśliciel, filozof, poeta. Zbiór wierszy Karola Wojtyły jest jedynym w swoim rodzaju wydarzeniem w historii literatury. Zgromadzona w nim została twórczość studenta, robotnika, seminarzysty, księdza, arcybiskupa, kardynała, a także papieża Jana Pawła II. Dzieła te mają wartość nie tylko literacką, ale są wydarzeniem natury duchowej. Jan Paweł II stał się symbolem Papieża-Polaka, którego wzoru i następcy długo trzeba by szukać. Zmarł 2 kwietnia 2005 roku w Watykanie.

